

τικές, με υποχώρησες, με μέσα διάφορα και τρόπους λογής λογής **να γελάσουνε** τούς άλλους, να παραστήσουνε τὸν ἑαυτὸ τους ὅπως πραγματικὰ δὲν εἶναι, δογματίζοντας ἐδῶ, κλέβοντας ἐκεῖ, ἀντιγράφοντας ἄλλου, χωρὶς πούθενά νὰ φουᾶ μὴν αἶρα πρωτοτυπίας μέσα στὸ μυαλό τους. Παρουσιάζουνε φυλλάδες διάφορες, ποὺ μόνο στὴν Ἑλλάδα ἔπou λείπει κάθε διαφέρο ἐπιστημονικό, μποροῦνε νὰ περάσουνε, ἐπειδὴ ἄλλου ἂν εἶχανε τέτοια τόλμη θὰ εἴτανε θαμένοι στὰ κατάδραθα μιὰ γιὰ πάντα. Γιατὶ τίς περισσότερες φορές, ὅπου δὲ φανερόνεται μιὰ τελειωτική ἄγνοια γιὰ τὴ νεώτερη κίνηση κ' ἔρευνα στὰ διάφορα ζητήματα, δείχνεται θεοφάνερα μιὰ ἐργασία πέρα γιὰ πέρα μηχανική, στηριγμένη σὲ γνωστὰ πράγματα καὶ διατυπωμένη μὲ ὅλες τίς χιλιοπατημένες συνήθειες τῆς ἐπιστημονικῆς ρουτίνας.

Θὰ εἴτανε ἴσως τὸ σημερινὸ καιρὸ ἔργο πρώτης ἀνάγκης τὸ ἀπὸ κοντὰ πιάσιμο τῆς ἐργασίας, καὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐργασίας τοῦ καθενὸς ἀπὸ τοὺς Σοφοὺς αὐτούς, καὶ τὸ τελειωτικὸ ξετίναγμά τους ἀπὸ τίς στήλες τοῦ «Νοῦμᾶ» ἀρχίζοντας ἀπὸ τὴν ἀγραμματοσύνη τους καὶ τὴν ἀνικανότητά τοῦ νὰ συνταιριάζουνε δυὸ φράσεις δίχως ἀσυνταξίες καὶ ἀνορθογραφίες, — γιὰ τοῦτο εἶναι καὶ θαμαστὲς ὅλοι τους πέρα γιὰ πέρα τῆς καθαρεύουσας — καὶ τελειώνοντας στὰ λάθη τους τὰ ἐπιστημονικά, στὴν ἀνάδοσή τους κατάρτιση, στὴν ἐπιπόλαιη ἀντίληψη τῆς ἐπιστήμης. Νομίζουμε πῶς ὁ «Νοῦμᾶς» δὲ θὰ ἔκανε ἔργο περιττὸ ἀνοίγοντας τίς σελίδες του σὲ μιὰ τέτοια ἔρευνα, γιατί εἶναι καιρὸς τελοςπάντω οἱ φίλοι τῆς εἰλικρίνειας καὶ τῆς ἀλήθειας νὰ μιλήσουνε ὅπως ἀξίζει γιὰ τοὺς ρουτινιέρηδες, ρεχλαμαδόρους καὶ φαμφαρόνους ποὺ κάθε λίγο παρουσιάζονται ἀντιπρόσωποι τῆς Ἐπιστήμης, ποὺ μόνο τ' ὄνομά της ἀκούσανε, μιὰ τὸ βαθύτερο εἶναι τῆς ποτὲ τους δὲν μπόρεσανε νὰ νοιώσουν.

ΔΥΣΒΑΣ

ΡΟΔΑΦΝΗ

Κρυφὰ σὺν πρωτοφίλησεν ὁ Φοῖβος τὴν Αὐγή,
Κοκκίνησε ἡ χιλιόκαλη παρθένα νιροπιασμένη
Καὶ σὰ δροσοῦλα τὸ κοκκίνισμα ἔρρανε τὴ Γῆ,
Καὶ χλωροφύττωσες ἐσὺ, Ροδάφνη, ὀλανθισμένη.

Κ' οἱ ἄλυσταρὶς σὺν εἶδανε νὰ βλέπης πρὸς τ' ἀστέρια,
Πρὸς τῆς Αὐγῆς τὰ μάγουλα, τὰ πρῶτα σου παλάτια,
Ἀνδρόγυρτες σὲ κύκλωσαν πιασμένες ἅπ' τὰ χέρια
Οἱ ἄλυσταρὶς, μ' ἔναν καμὸ κειτῶντας σε στὰ μάτια.

Ἐρμυσὸς (Μυτιλήνης) Θ. Α. ΘΕΟΔΩΡΙΔΗΣ

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΣΤΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ (1)

72

Μοῦ σταλθήκανε δυὸ φυλλάδια. Τοῦ ἐνὸς ὁ τίτλος «Περὶ τῶν ἐντὸς τοῦ χώματος βακτηρίων καὶ τῆς σηψασίας αὐτῶν.» Ἐπιστημονικὴ μονογραφία ποὺ διαβάστηκε σ' ἓνα μαθηματικὸ σύλλογο. Τοῦ ἄλλου ὁ τίτλος «Περὶ γλώσσης καὶ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος.» Ὁμιλία σ' ἓνα σύλλογο τῆς Ἀλεξάνδρειας. Καὶ τὰ δυὸ ἔργα στὴν καθαρεύουσα. Μὰ τὸ πρῶτο ἀπὸ ἐπιστήμονα ποὺ ξέρει τὴ δουλειά του, καὶ μετρημένα τὰ λόγια του, διαδάζεται μὲ προσοχή καὶ μὲ φροντίδα, καὶ μ' ὅλο του τὸ εἰδικὸ καὶ τὸ ξερὸ τὸ θέμα ξυπνᾷ στὸ τέλος καὶ τὴ φαντασία καὶ φέρνει τὴ συγκίνηση ποὺ τὸ μυστικὸ τῆς τὸ γνωρίζ' ἡ Ἐπιστήμη, κάθε φορὰ ποὺ μιλεῖ χωρὶς λόγια περιττὰ καὶ χωρὶς ψευτορητορικὴ. Τὸ δεῦτερο φυλλάδιο σκαρωμένο ἀπὸ δικηγόρο, ὅσο κι ἂν εἶναι σεβαστὸς, ὅσο κι ἂν ἀκούγεται στὸν κύκλο του, παραγεμισμένο μ' ἐπιχειρήματα ποὺ γυαλίζουν καὶ ποὺ εἶναι φρέσκος ἀέρας, ντιλεντάτικο καὶ ἐπιπόλαιος κάτι σὰν κορμί ντυμένο μὲ ροῦχα ἔτοιμα ποὺ καὶ σκοροφαγωμένα εἶναι καὶ δὲ στέκουν ἀπάνου του καλά· κάτι βαθιά σφραγιστὸ μὲ τὴ βούλα τοῦ **δικολαβισμού**. «Δικολάβοι, δασκάλαι, καλογέροι!» Νά, ἓνας ἐντεκασύλλαβος ἀφεγάδιαστος. Ποιὸς θὰ τὸ συνεχίσῃ, τὸ τραγούδι;

73

Ὁ πόλεμος τῶν ἰδεῶν. Μῦριες ἰδέες καὶ δυνάμεις πολεμᾶνε στίς Εὐρώπες καὶ στίς Ἀμερικὲς γιὰ τὴ νίκη καὶ γιὰ τὴν ἐπικράτηση. Φιλόσοφοι καὶ πολιτειολόγοι· ἡ Ἐπιστήμη καὶ ἡ Ἱερσηκεία. Ἡ φυσικὴ καὶ ἡ χημεία παρουσιάζονται μὲ νέα θέμελα. Σοσιαλιστὲς ἐπαναστάτες μὲ τὸ δυναμίτη, κ' ἐπαναστάτες ποὺ στρώνουνε δρόμους μὲ τὴν πίστη ποὺ χαμογελᾷ, οὐρανική, μὲ τὰ θεία ὅπλα τοῦ λόγου. Τοῦ πολέμου οἱ προφῆτες, καὶ τῆς εἰρήνης οἱ μάκτυρες. Θετικιστὲς ἐδῶ, καὶ ἄλλου ἰδανιστὲς, θετικιστὲς τοῦ ἰδανισμού, ἰδανιστὲς τοῦ θετικισμού, στὴν ἠθική, στὴν τέχνη, στὴ φιλοσοφία. Τὰ ἴδια ὀνόματα μεταχειρισμένα σὲ τοῦτον ἢ ἐκεῖνον τὸ νοσητικὸ τὸν κύκλο παίρνουν ἄλλα νοήματα. Ἄλλο πραγματισμὸς στὴ φιλολογία, καὶ ἄλλο πραγματισμὸς στὴ μεταφυσική. Δαρβινιστὲς καὶ Λαμαρκιστὲς, μὲ τοὺς ὁπαδοὺς τοῦ νόμου ποὺ δείχνει τὰ πράγματα ποὺ μένουνε σταθερά, στὸ νόμο ἀγνάντια τοῦ ξετυλιμοῦ καὶ τῆς μετα-

(1) Κοίταξε περασμένα φύλλα τοῦ «Νοῦμᾶ» (1909 καὶ 1910)